

holdt i Dag, er der blevet udtalt noget lignende. Derjom gode Ønster kunde gøre Sagen klar, er der altsaa lyse Udsigter, men det er nu min Erfaring, at der meget ofte er langt imellem Ønftet og Opfyldelsen, og der er ogsaa meget langt mellem en god Vilje og Virkeligheden. Efter at jeg har hørt Talerne baade i Gaar og i Dag, skal jeg ikke begynde med at udtale noget stort Haab om, at det foreliggende Lovforslag vil gaa igennem. Derimod kan jeg slutte mig til de gode Ønster, der ere fremkomne, og jeg har vel endogaa større Grund dertil end mange andre, da jeg ogsaa rent personlig er interesseret i denne Sag. Men særlig efter at jeg i Gaar havde hørt det ærede 2det Medlem for 7de Kredts (Bjerre), skal jeg ikke nægte, at mit Haab dalede en hel Del. Efter at han nemlig i Slutningen af sin Tale havde sagt, at det Arbejde, der hidtil er udført ved denne Sag her i Rigsdagen, nemlig i Folketinget, havde forringet Forslaget, kunde jeg ikke have store Tanker om, hvad Arbejdet paa denne Sag her vil føre til. Man plejer jo ikke at fremme en Sag, naar man siger til sine Medarbejdere: Hvad I have gjort, er daarlignende gjort, og jeg tror nu heller ikke, at dette med Rette kan siges her. Det er ikke min Mening, at ville sigte det ærede nævnte Medlem for, at han ikke har Interesse for denne Sag, men jeg tror, at hans Stilling til den hænger sammen med, at han ser den fra et andet Standpunkt end Folketingets Flertal har set den og end jeg ser den. Et gammelt Ord siger jo, at enhver Sag afhænger af de Øjne, hvormed den ses, og det ærede Medlem ser Sagen med sine Øjne, og f. Eks. jeg med mine Øjne, Landstinget med sine Øjne og Folketinget med sine. Men jeg tror, man kan sige til, at en Sag ogsaa er afhængig af det Standpunkt, hvorfra den ses. Det ærede 2det Medlem for 7de Kredts er jo en af Stolens Tilsynsmænd, han er ganske naturlig henvist til at se Almuestolens Stilling ovenfra, at se den i Juleperspektiv. Det kan have sine Fordele, det giver et videre Overblik, men det kan ogsaa have den Mangel, at han ikke ser til Hundts i Sagen, at der er mange Smaating, som gaa ham forbi, og som der dog ogsaa maa tages Hensyn til. Vi have et gammelt Ord, der siger, at liden Tue kan vælte et stort Bæst; en lille Hindring for Stolens Værk kan gøre Stolens Undervisning stort Afbræk. Jeg ser derimod Sagen fra et andet Standpunkt. Jeg er, som de Herrer jo vide, gammel Lærer i Folkestolen, idet jeg i 40 Aar har været Lærer i

den fra Arbejdspladsen, fra Arbejdets Standpunkt. Nu kan man sige: Ja, det bliver et snævert Syn, det maa holde sig inden for Stolens 4 Vægge. Jeg tillader mig dog at paastaa, at det er ikke Tilfældet; Læreren ser ikke blot paa den anden Side af Stolens Vægge, hvor hans Familie bor, men han kan ogsaa se vidt ud i Hjemmene. Han kan se paa Børnene, ikke blot som naar Provsten eller Biskoppen kommer paa Visitation, og Børnene ere i deres ny Klæder, men naar han daglig ser paa Børnene, saa kan han se paa Klæderne, hvilket Hjem de komme fra; han kan se, hvilke Aar de leve under i Hjemmene; han kan i det hele taget se, om det er et godt eller daarligt Hjem, Barnet lever i; han kan deraf skønne, hvor Hindringerne for hans Gerning særlig findes. Det tillader jeg mig at paastaa, for det gamle Ord gælder ogsaa her, at Børn ere ude, som de hjemme ere lærte; der er lige saa mange Spejlbilleder af Hjemmene, som der er Børn. Dette vil jeg sige forud, baade til Begrundelse af den Anstuelse, som jeg nu skal tillade mig at udtale, og særlig paa Grund af et ganske enkelt Punkt, som jeg vil komme til at røre betydelig ved.

Dermed skal jeg saa gaa over til at tale om selve Sagen. Som bekendt er vor Folkestole, vor Almuestole, 82 Aar gammel. Det blev udtalt i Gaar, og det er jo Tilfældet, at, som bekendt, hviler denne Almuestole ikke blot paa det samme Grundlag, som blev lagt i 1814, men hele dens Ordning, hele dens Indretning, hele dens Maade at arbejde paa er i alt væsentligt den samme som den Gaar. Der er i en enkelt Retning i 1856, særlig med Hensyn til Lærernes Aar, gjort en Ændring, men ellers er Ordningen den samme endnu. Men medens Almuestolen altsaa har arbejdet paa det samme Grundlag; har staaet stille i 82 Aar, har Livet uden om den ikke staaet stille; det er gaaet frem, og det er altsaa ganske naturligt, at Livet nu maa stille andre Krav og større Krav, end det var nødvendigt at stille i 1814. Og dette har ogsaa ganske naturligt medført, at der ofte her i Rigsdagen er gjort Forsøg paa at lovgive paa dette Omraade, uden at det dog, som jeg før sagde, har ført til noget af Betydning. Nu staa vi over for et nyt Forslag, og saa bliver Spørgsmaalet: Skulle vi nu tage hele Sagen op; skulle vi samle alle de mange Smaabestemmelser, der ere komne i Løbet af 82 Aar, i en Lov, og skulle vi samtidig tage alle de Spørgsmaal op, som have Betydning for Undervisningen og for Skolegerningen i det hele, ikke blot i Øjeblikket, men ogsaa i en